

BROYLER TOVUQLARINING ICHAK MIKROBIOTSENOZIDA BIFIDO VA LAKTOBAKTERIYALARNING AHAMIYATI

Yangiboyev Abdimalik Eshmurodovich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetining Toshkent filiali q.x.f.f.d., (PhD) dotsenti

Nazarqulov Avazbek Farhod o'g'li

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetining Toshkent filiali magistiranti

Nodirova Dildora Bahodir qizi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetining Toshkent filiali talabasi

Annotatsiya: Parrandachilik sanoatining yuqori rivojlanish sur'atlari uning Real ishlab chiqarishga yangi genetik va selektiv yutuqlarni joriy etish, shuningdek, Parrandani boqish va saqlash masalasida yangi yondashuvlarni shakllantirish bilan bog'liq.

Hozirgi vaqtda olimlar o'ziga xos genetik manbai bo'lgan yangi xochlarni ishlab chiqdilar. Parranda organizmining rivojlanishini yuqorida sanab o'tilgan ko'rsatkichlar bo'yicha intensivlashtirish parrandaning umumiy sog'lig'iga salbiy ta'sir qiladi.

Kalit so'zi: oligasaxaritlar, ontogenez, metobolizim, patalogik, oshqozon -ichak, mushak, menbrana , glandular, peptidlar.

Аннотация: Высокие темпы развития птицеводства связаны с внедрением в него новых генетических и селекционных достижений в реальном производстве, а также формированием новых подходов к кормлению и содержанию птицы.

В настоящее время ученые разработали новые гибриды с уникальным генетическим источником. Интенсификация развития организма птицы по перечисленным выше показателям отрицательно

влияет на общее состояние здоровья птицы.

Ключевые слова: *олигосахариды, онтогенез, обмен веществ, патологические, желудочно-кишечные, мышечные, мембранные, железистые, пептиды.*

Annotation: *The high rate of development of the poultry industry is related to its introduction of new genetic and selective advances in real production, as well as the formation of new approaches to poultry feeding and maintenance.*

Currently, scientists have developed new crosses with a unique genetic source. Intensification of the development of the poultry organism according to the indicators listed above has a negative effect on the general health of the poultry.

Keywords: *oligosaccharides, ontogenesis, metabolism, pathological, gastrointestinal, muscle, membrane, glandular, peptides.*

Oshqozon-ichak trakti, parrandalarning pastki qismiga barcha ozuqa moddalarini yetkazib berishning asosiy egasi va iste'mol qilingan oziq-ovqat bilan yaqin va intensiv ta'sir ko'rsatadigan mikroorganizmlar bilan zich joylashgan.

Parrandachilik infeksiyalari nafaqat Evropada, balki butun dunyoda iqtisodiy va sog'liq muammosi ekanligi ma'lum. Eng ko'p uchraydigan infeksiyalar salmonellyoz, kolibakterioz, kam - pilobakterioz va boshqalar bilan bog'liq. Yevropa mamlakatlarida go'sht va tuxum yo'nalishidagi tovuqlarning ishlab chiqarish podalarida kampilobakteriyalarning mavjudligi 18 dan 90% gacha. AQShda yuqtirilgan podalarning tarqalishi deyarli 90% ni tashkil qiladi. Analosalmonellyoz (taxminan 75-90%) va Escherichia coli (90-95%) uchun parranda populyatsiyasining Geek darajasi qayd etilgan ishlab chiqarish maydonchalariga parrandachilar uchun kulrang muammo hisoblanadi. Ba'zi hisob-kitoblarga ko'ra, AQShda parranda klostridioz bilan kasallanish 95% gacha. Privo dit tovuq patogenlarining klinik yoki subklinik infeksiyalarga tarqalishi. AQShda salmonellyoz tufayli yillik iqtisodiy yo'qotishlar 1,12 milliard

dollardan 11,6 milliard dollargacha., taxminan 1,92 million infektsiya o'choqlari paydo bo'lishi. Shunga o'xshash xarajatlar boshqa turdagi infeksiyalarda ham kuzatiladi. 2005 yilda parrandachilik sohasidagi iqtisodiy o'lim tufayli parrandalar 1 000 000 dollarga yetdi.

Ushbu patogenlar keltirib chiqaradigan infeksiyalar ko'pincha parrandachilik duktalari orqali yuqadi va oxirgi iste'molchining sog'lig'i uchun jiddiy muammo hisoblanadi. Ko'plekarga chidamli bakteriyalar sonining asta-sekin o'sishi Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida chorva ozuqalarida antibiotiklaridan foydalanishga cheklovlar mavjudligi, shuningdek, AQShda qisman taqiqlanish odamlar va hayvonlarda bakterial infeksiyalarga qarshi kurashish uchun bakteriofaglaridan foydalanish bo'yicha tadqiqotlar sonining ko'payishiga olib keldi. Faol oziq-ovqat qo'shimchalarini qidirish va ishlab chiqish, b antibiotiklarga alternativa. Probiyotik preparatlarda bifido - va laktobakteriyadan foydalanish XXI asrda keng tarqaldi.

Bakteriyalarning turli xil antibiotiklar sinflariga chidamliligi va ular bilan bog'liq cheklovlar kuchayib borayotgan bir paytda, ulardan foydalanish dunyoning ko'plab mamlakatlarida bifidogen dorilar patogenlarni bostirish yoki butunlay yo'q qilishning muqobil vositasiga aylanishi mumkin. Ma'lumki, ovqatlanish dietasi ichak mikrobiomasiga ta'sir qilishi mumkin, shuning uchun parranda o'sishini tezlashtirish va patogen mikroorganizmlar tomonidan ichak va ovqat hazm qilish xavfini kamaytirish uchun turli xil qo'shimchalaridan faol foydalanadilar. Bundan tashqari, ichak mikrobiomasi a'zolari o'rtasidagi o'zaro munosabat ham bor. Ushbu o'zaro ta'sirlarning har tomonlama parrandalarning o'sishini yaxshilashga, uy egasi tomonidan oziq-ovqat iste'molini maksimal darajada oshirishga va parrandani patogen bakteriyalar keltirib chiqaradigan ichak kasalliklaridan himoya qilishga yordam beradigan yangi parhezlar yoki boshqariladigan chora-tadbirlarni amalga oshirishga imkon beradi.

Asosan, ichak mikroflorasi tarkibiga spora hosil qilmaydigan abligat anaeroblari kiradi, ularga bifido va laktobakteriyalar kiradi. Ichak mikroflorasi vakillarining ko'pligi orasida ushbu guruhning *Lactobacillus (L.) acidophilus*,

Strepto- (Entero-)coccus faecium SF68, Streptococcus (S.) Bifidobacterium (B.) bifidum kabi vakillari mik robiosenozga ijobiy ta'sir (B.)ko'rsatadi.

Bifidobakteriyalar - aktinomitsetlar jinsidagi gram-musbat anaeroblardir. Ichak mikroflorasining bir qismi sifatida ular umumiy sonning 90 foizini egallaydi pH darajasini pasaytirish uchun o'ziga xos xususiyatlarga ega, aminokislotalar va vitaminlar sintezida ishtirok etadi. Bifido va laktobakteriyalardan foydalanish ichakning patologik mikroflorasining rivojlanishiga to'sqinlik qilishi va ba'zi hollarda uni butunlay yo'q qilishi, organizm mikroflorasining stabilizatsiyasini ta'minlashi, ichak epiteli hujayra qatlamining yaxlitligini oshirishi va ichak shilliq qavatining immunologik funksiyasini kuchaytirishga yordam berishi isbotlangan.

Mikrofloraning asosiy funksiyalaridan biri metabolik himoya va immunostimulyatsion, shuningdek antimutagen va antikonsertogen funksiyalarni bajarishni o'z ichiga oladi. Ichak mikroflorasi gomeostazni qo'llab-quvvatlaydi. Biotoplarning har biri doimiy simbiozda o'zaro manfaatli makroorganizm bilan o'zaro ta'sir o'tkazadi. Mikrofloraning eng katta zichligi ichakning qalin qismida joylashganligi charchagan.

Metabolizm xususiyatiga ko'ra bakteriyalar ikki guruhga bo'linadi bular proteolitik va saxorolitik. Bifidobakteriyalar va laktobasillalari ichak mikroflorasi (90%) orasida ekanligi ma'lum. Shunday qilib, *Lactobacillus* aerotalerant anaeroblarga tegishli bo'lib, sut shakarini (laktoza) o'zlashtirishda ishtirok etadigan laktaza fermentini ishlab chiqaradi.

Shuningdek, ushbu turdagi bakteriyalarning vazifasi parrandaning ichak shilliq qavatini qayta tiklash jarayonini tezlashtirishni o'z ichiga oladi, bu bakteriyalar Protse fagotsitoziga ta'sir qiladi. Bifido va laktobakteriyalar ichak mikroorganizmlari o'rtasida zarur muvozanatni saqlab, parranda organiga foydali ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib, ovqatlanish ratsionida bifidogen biotiklardan foydalanish lezyon mikroflorasining yopishqoq xususiyatlarini oshirishga rag'batlantiruvchi ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA

Yuqoridagi dalillar va tadqiqotlar asosida, hayvonlar va parrandalar organizmidagi turli probiyotik preparatlar va qo'shimchalar ozuqaning qo'shimcha fermentatsiyasi tufayli organizmdagi metabolic jarayonlarni yaxshilashi, optimallashtirishi mumkin degan xulosaga kelishimiz mumkin. Mikrobiotsenozlar va patogen mikrofloraning rivojlanishini bostirish, immunitet tizimini mustahkamlash, tananing himoya reaksiyalarini rag'batlantirish uchun sharoit yaratadi. Nikulin V.N., Gerasimenko tomonidan probiyotiklarning ta'sir qilish mexanizmining tavsifi probiyotiklar ham hujayrali va gumoral immunitetni faollashtirish qobiliyatiga ega va oshqozon-ichak kasalliklarini davolash va oldini olish uchun vosita sifatida ishlaydi degan xulosani tasdiqlashga imkon berdi.

Ularning fikriga ko'ra, probiyotiklar parrandalarning ovqat hazm qilish tizimidagi hayotiy jarayonlar uchun katalizator sifatida ishlaydi. Tadqiqotchilar probiyotik preparatlarning fermentative xususiyatlari tufayli parrandalarning pastki ichaklarida foydali mikroflorani shakllantirishda muvaffaqiyatli ishtirok etishini tasdiqlaydilar, bu esa organic moddalarning yaxshiroq va tezroq hazm bo'lishiga yordam beradi.

Ko'pincha parrandachilik va chorvachilik sanoatida, tadqiqotchilar fikriga ko'ra, ular tirik bakteriyalar bilan birga vitaminlar, mikroelementlar va dorivor o'simliklarning turli ekstraktlarini o'z ichiga olgan probiyotik va prebiyotik birikmasi bo'lgan sinbiotiklardan foydalanadilar. mikroorganizmlarning tez ko'payishi uchun zarur

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Qishloq hayvonlarini boqishda donli dukkaklilardan foydalanish: ko'rsatmalar A.I. Fitsev, A.P. Gaganov, F.V. Voronkova, L.M. Korovina; ilmiyjihatdan tahrirlangan A.S. Shpakova; V.R nomidagi Butunrossiya ozuqa ilmiytadqiqot instituti. Uilyams. - Moskva: FGOU RosAKO APK, 2005. - 27 p. - Matn: darhol

2. Lenkova, T.N. Noan'anaviy komponentlarni o'z ichiga olgan aralash ozuqalardagi ko'p fermentli kompozitsiyalar T.N. Lenkova - Matn: to'g'ridanto'g'ri Parrandachilik va parrandachilik mahsulotlari. - 2007. - No 2. - B. 46-49
3. Bevzyuk, V.N. Parrandachilikda proteinli o'simlik ozuqasidan foydalanish samaradorligini oshirish V.N. Bevzyuk - Matn: to'g'ridan-to'g'ri Parrandachilik va parrandachilik mahsulotlari. - 2003. - No 4. - B. 26-29.
4. Igbasan, FA Pektinaza va alfa-galaktosidaza qo'shimchasining broyler tovuqlari uchun no'xatning ozuqaviy qiymatiga ta'siri FA Igbasan, W.Guenter, BF Slominski Kanada. J. Anim. Sci. - 1997. - jild. 77, No 3. - B. 537-539